

OBRAZOVNI SISTEM I UPRAVLJANJE RIZICIMA OD KATASTROFALNIH DOGAĐAJA - Doprinos obrazovanja i značaj kurikuluma

Tanja Novaković¹, Marija Jevtić², Đorđe Ćosić¹, Jovana Simić¹, Nenad Medić¹, Mirjana Laban¹

¹ Univerzitet u Novom Sadu, Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad, Srbija

² Univerzitet u Novom Sadu, Medicinski fakultet, Novi Sad, Srbija

REZIME

- Povećana učestalost i ozbiljnost posledica ostvarenja katastrofalnih događaja na globalnom nivou, ukazuju ne samo na sveprisutnost rizika već i na tendenciju rasta istog. Shodno tome, jedan od prioriteta u politici međunarodne zajednice jeste redukcija uticaja katastrofalnih događaja na ekosisteme.
- Efikasno i efektivno realizovanje aktivnosti upravljanja rizikom zahteva zajedničke napore stručnjaka različitih profila u rešavanju složenih problema.
- Na Fakultetu tehničkih nauka Univerziteta u Novom Sadu, u okviru studijskog programa Upravljanje rizikom od katastrofalnih događaja i požara, studenti stiču znanja o multidisciplinarnim aspektima u oblasti upravljanja rizikom od katastrofalnih događaja.

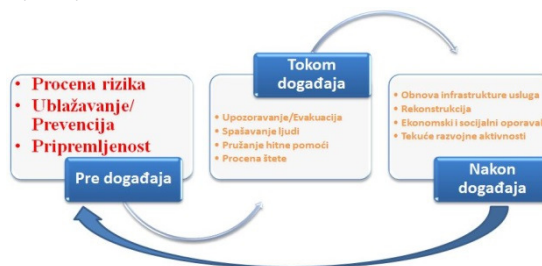
UVOD

- Nagli rast broja stanovnika, migracije stanovništva u prethodno nenaseljena područja i degradacija životne sredine tokom poslednjih decenija, rezultovali su povećanom ranjivošću društvenih zajednica na uticaje katastrofalnih događaja.
- Prema podacima CRED-a, tokom 2014. godine zabeležen je 271 katastrofalni događaj, pri čemu su 94 države bile izložene njihovim uticajima. Realizovanim događajima pogođeno je 102 miliona ljudi, dok su 6 434 osobe smrtno stradale. Ukupna ekonomska šteta, nastala usled katastrofalnih događaja, procenjena je na 85 milijardi američkih dolara.[1]
- Naučna istraživanja ukazuju na to da tokom predstojećih godina možemo očekivati katastrofalne događaje znatno većeg inentenziteta i frekvencije pojavljivanja.
- Edukacija i obrazovanje su prepoznati kao bitan element izgradnje kulture otpornosti zajednice na katastrofe, a samim tim i kao jedna od ključnih aktivnosti u postizanju uspešnog upravljanja rizikom od katastrofalnih događaja.

UPRAVLJANJE RIZIKOM KAO NAČIN REDUKCIJE UTICAJA KATASTROFALNIH DOGAĐAJA

- Katastrofalni događaj možemo definisati kao skup neželjenih efekata na ljudski život, imovinu i infrastrukturu, izazvanih društvenim ili prirodnim fenomenima na određenom geografskom području, tokom određenog vremenskog perioda [2].
- Efekti katastrofalnih događaja manifestuju se na razne načine: uništene saobraćajne i telekomunikacione mreže, prekidi u snabdevanju električnom energijom, nedostupne komunalne usluge, devastacija industrijskih i ekonomskih sistema, narušeno javno zdravlje usled kontaminacije osnovnih životnih namirnica i nedostatka medikamena itd.

- U cilju redukcije uticaja katastrofalnih događaja na ekosisteme i povećanja stepena otpornosti zajednica na iste, potrebna je promena paradigme u smislu promeranja fokusa sa „odbrane od katastrofa“ na „upravljanje rizikom od katastrofa“.
- Holistički pristup upravljanju rizikom podrazumeva realizovanje odgovarajućih aktivnosti pre, tokom i nakon katastrofalnog događaja (Slika 1).

Slika 1. Aktivnosti upravljanja rizikom

DOPRINOS OBRAZOVANJA UPRAVLJANJU RIZIKOM OD KATASTROFALNIH DOGAĐAJA

- Korišćenje znanja, inovacija i obrazovanja u cilju izgradnje kulture bezbednosti i otpornosti zajednica na katastrofe predstavlja jedan od prioriteta Hjogo okvira za delovanje za period 2005-2015. godine [3].
- Integracija fundamentalnih koncepata upravljanja rizikom od katastrofalnih događaja u obrazovne sisteme pruža mogućnost školovanja stručnjaka koji će biti spremni da rešavaju kompleksne probleme iz oblasti upravljanja rizicima u privrednim i industrijskim sistemima, javnim i državnim institucijama.
- Na Fakultetu tehničkih nauka Univerziteta u Novom Sadu, u okviru studijskog programa Upravljanje rizikom od katastrofalnih događaja i požara, kroz multidisciplinarni i holistički pristup učenju studenti ovladavaju veštinama donošenja dugoročnih odluka, kritičkog razmišljanja, kao i holističkih i inovativnih pristupa rešavanju problema.
- Tokom osnovnih (8 semestara) i master studija (2 semestra) studenti ovladavaju znanjima i veštinama u domenu složenih aktivnosti pripreme za vanredne situacije, reagovanja tokom vanredne situacije, kao i oporavka društvene zajednice nakon vanredne situacije.

ZNAČAJ PRISUSTVA ASPEKTA ZDRAVSTVENE BEZBEDNOSTI U NASTAVNOM PLANU I PROGRAMU

- Sam proces upravljanja rizikom od katastrofalnih događaja neposredno je povezan sa zdravstvenom bezbednošću pogođene populacije.
- Shodno tome, a u funkciji očuvanja zdravstvene bezbednosti stanovništva, stručnjaci u oblasti upravljanja rizicima od katastrofalnih događaja treba da ovladaju osnovnim znanjima o zdravstvenim rizicima.
- U cilju realizacije prethodno navedenog, nastavnim planom i programom studijskog programa Upravljanje rizikom od katastrofalnih događaja i požara, predviđeno je pohađanje nastavnog predmeta „Katastrofe i zdravstvena bezbednost“.
- Obrazovni cilj nastavnog predmeta „Katastrofe i zdravstvena bezbednost“ je sagledavanje i razumevanje kompleksnih pitanja koja su osnova za planiranje, sprovođenje i organizaciju aktivnosti javne zdravstvene bezbednosti i intervenciju u uslovima katastrofalnih događaja, uključujući i poznavanje organizacije na lokalnom, državnom i internacionalnom planu i uključivlje partnera kao što su UN.
- Krajnji ishod nastavnog predmeta su stečena znanja i veštine koje pružaju mogućnost kritičkog sagledavanja postojećih nacionalnih i međunarodnih strategija, primenu odgovarajućih modela analize (epidemiološki pristup, socio-ekonomski i sl.), formulisanje predloga unapređenja aktivnosti i razvijanje odgovarajućih upravljačkih strategija u uslovima vanrednih situacija, kao i planiranje, koordinaciju, monitoring i evaluaciju humanitarnih aktivnosti.

ZAKLJUČAK

Doprinos integracije fundamentalnih koncepata upravljanja rizikom od katastrofalnih događaja u nastavne programe obrazovnih sistema ogleda se u profilisanju kvalifikovanih stručnjaka koji mogu:

- doprineti izgradnji otpornog i održivog društva kroz korišćenje koncepata, metoda i sredstava u okviru upravljanja rizikom od katastrofalnih događaja, kao što su: procena rizika, procena kapaciteta, spremnost za vanredne situacije itd,
- razvijati kapacitete i rukovoditi projektima za upravljanje rizikom od katastrofalnih događaja na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou,
- doprineti razvoju oblasti upravljanja rizicima od katastrofalnih događaja.

REFERENCE

- [1] Cred Crunch, "Disaster Data: A Balanced Perspective", No. 37, January 2015.
- [2] J.Serje, DesInventar: A Methodology to Build Disaster Inventories As Part of the Risk Mitigation Process (LA RED), Intern. Seminar on Disaster Preparedness and Mitigation. New Delhi, pp.22, 2006.
- [3] Hyogo Framework for Action 2005-2015: Building the Resilience of Nations and Communities to Disasters, World Conference on Disaster Reduction, Kobe, Hyogo, Japan, 18-22 January 2005.